

MONICA PILLAT

Croitorul de cărți

CUPRINS

DEGHIZĂRI	5
Claudiu Van.....	7
Întâlnirea	13
Mirajul despărțirii.....	17
Printre ruine.....	20
Nadia	22
Rolul artistului într-un tablou.....	27
Din nou în parc	29
Zbucium	31
Pe muchia deziluziei	35
Meandre	37
Curs despre frumusețe.....	42
Aproape de final	45
La librăria S.....	47
JOCUL LUI SEBASTIAN ONIR.....	51
Interviul.....	53
În vila de pe stânci.....	61
Tatonări	71

WITH LOVE,
BAROQUE

Plecarea în necunoscut.....	76
O veste sumbră.....	82
Semne	88
Ecranări	92
O promisiune de demult.....	94
Fragmente dintr-o spovedanie.....	100
La concert.....	103
Un singur vals	105
Soția dispărută	106
Complicități	109
O devoalare.....	113
CA ȘI CUM	115
Intrarea nedorită	117
Marina Sur	119
Domnul în negru.....	123
Developări.....	126
Liza.....	129
O îndoială.....	132
Retușuri	134
Înapoi?	135
Alte scrieri ale autoarei	141

ALTE SCRIERI ALE AUTOAREI

Poezie: *Corăbii*, Ed. Cartea Românească, 1970; *Imaginația ecoului*, Ed. Cartea Românească, 1981; *Pluralul ca o veghe*, Ed. Eminescu, 1989; *Sentințe suspendate*, Ed. Albatros, 1998; *Dorul de rai*, Ed. Universalia, 2005; *Duet în alb*, Ed. Humanitas, 2016.

Proză: *Cei 13 și misterul*, Ed. Tineretului, 1968 (premiată de Uniunea Scriitorilor); *Corabia Timpului*, Ed. Ion Creangă, 1976 (ed. a II-a în *Povești din lumea jumătăților de zâmbet*, Ed. Universalia, 2004; ed. a III-a, Ed. Humanitas, 2013); *Drumul spre Emaus*, Ed. Vremea, 2002; *Invitație la vis*, Ed. Humanitas, 2014.

Cărți-dialog: *Ioana Celibidache, o mătușă de poveste*, Ed. Humanitas, 2011; *Povestind despre atunci*, carte-dialog cu Barbu Cioculescu, Ed. Humanitas, 2012; *Dincolo de așteptare*, carte-dialog cu Radu Ciobanu, Ed. Eikon, 2016; *Imaginația speranței*, carte-dialog cu Vasile Bănescu, Ed. Eikon, 2018.

Critică literară: *Modernitatea nuvelei fantastice a lui E.A. Poe*, teză de doctorat, TUB, București 1983; *Ieșirea din contur*, studii de

CLAUDIU VAN

Cititorul se miră văzând că personajul principal dormea, chiar de la prima filă, și nu dădea nici mai încolo vreun semn că s-ar putea trezi. În stânga lui, din așternut, ieșea capul rotund și ciufulit al unui motan gras, negru ca tuciul.

Deși era trecut de miezul zilei, perdelele lăsate păstrau încă penumbra prin care desluși dezordinea din jur. Haine, scoase parcă în grabă, se-nghesuiau mototolite pe scaunul de la fereastră, mai multe teancuri de hârtii și de dosare zăceau în preajma patului, pe dușumea. În mijlocul odăii, se desluși un fotel brun, lângă o masă scundă pe care, sub cochilia lămpii, veghea o bufniță sculptată-n lemn, alături de-o scrumieră cu resturi de țigări și o tabletă. Pe pereții acoperiți cu rafturi se îngrămădeau volumele de-a valma. În fundul camerei, de-o parte și de alta a oglinzii, descoperi și două nișe: în cea din stânga se zărea chiuveta plină cu farfurii murdare, în cea din dreapta – de pe aragaz se ridica profilul cafetierei.

„Nu am ce face pe aici”, își spuse cititorul, gata să-nchidă cartea.

Totuși harababura din odaie avea un farmec straniu, mocnea în ea un dor de libertate care-l făcu să mai rămână. Dădu colțul perdelei într-o parte și, de afară, îi apărură un pom pălit de toamnă. Chiar în acel moment, de pe nopțieră sună din ce în ce mai tare un telefon mobil. Dintre cearșafuri, stăpânul patului căscă, urnindu-se cu greu. Își duse la ureche aparatul.

– Domnul Claudiu Van? se auzi un glas timid.

– Desigur, veni tăgănată confirmarea.

– Eu sunt Narcis Telegu, artistul debutant care v-a dat acum o săptămână manuscrisul. Vi l-am trimis și electronic. Ați avut timp să îl citiți?

– Adu-mi aminte cum începe, se ridică acesta într-o rână.

– Un scriitor faimos, pe nume Sebastian Onir, vrea să îndrepte soarta unor captivi închiși în cenușul lumii. Însă, cum nu găsește o soluție, artistul cade în depresie.

– Cine crezi că s-ar da în vânt după așa ceva? se strâmbă somnorosul care luase dosarul de pe jos și-l deschisese într-o doară.

– Și ce-mi recomandați să fac? bâigui glasul cam descurajat.

– Dacă aș fi în locul dumată, l-aș îndemna pe scriitor să-i scoată pe nemulțumiți din ambianța sufocantă și să-i invite într-o carte proprie, unde să le ofere libertatea.

– Sunteți genial! se entuziasmă debutantul. Nu mi-a trecut prin cap una ca asta. Am să m-apuc chiar azi de lucru. Vă mulțumesc de mii de ori!

– Pentru nimic, încheie măgulitul convorbirea.

Se-ntinse cât era de lung și dădu drumul unui larg căscat, apoi se ridică leneș din pat, trase perdelele,

deschise larg fereastra și se uită la pasărea cu pene fumurii care visa în pomul desfrunzit. După un timp culese hainele împrăștiate de pe scaun și dispăru în baia de alături. Motanul negru se lipi, torcând, de ușă.

„Ritmul e mult e prea lent“, se plânse cititorul, lăsat singur.

Dar tipul nu îi displicuse.

„Se mișcă-n pijama cu-aceeași eleganță cu care-ar merge-n frac, are o vârstă potrivită, nu-i nici prea tânăr, nu-i încă bătrân și are trăsături distinse, de nobil scăpat. Păcat numai că doarme-atât de mult, iată, se înserează în curând și el de-abia își ia micul dejun.“

Protagonistul reapăru, de astă dată îmbrăcat într-un tricou albastru și-n pantaloni de catifea reiată gri. Se auzi de-ndată apa curgând pe vasele luate în grabă la spălat. Pe urmă o aromă fierbinte de cafea se răspândi, acompaniată de rotocoalele de fum ale țigării.

„În fond, își spuse cititorul, resemnat, lectura nu ar trebui să fie doar un galop spre aventuri care să-ți taie respirația.“

Torsul motanului în preajmă și lipăitul laptelui din farfurioara pusă pe pervaz îi înmuiară nerăbdarea dinainte. Un țârâit de sonerie le întrerupse pacea scenei. Claudiu Van se repezi-n odaie. Trase dintr-un ungher o cuvertură vișinie, cu care acoperi tot patul, aprinse lampa de pe masă și scutură scrumiera în micul tomberon de sub chiuveță. Abia apoi deschise ușa. În prag se arătase o siluetă feminină, într-un taior oliv și pălărie în aceeași nuanță.

– Ce bine, doamnă Lucia Lungu, că ați putut ajunge-atât de prompt, o-ntâmpină amabil gazda, poftind-o înăuntru cu un zâmbet. Încă de ieri am reușit să vă rearanjez nuvela.

Motanul veni să o adulmece curios, însă nou-venita nu-i dădu atenție. Cu gesturi calme, își lăsase pălăria în cuier, își netezise în oglindă părul vopsit în arămiu și își ștersese cu batista ochii albaștri, lacrimoși. Înaltă și voinică, înaintă apoi cu pasul apăsător, umplând odaia de-un parfum ușor dulceag.

– Ai avut mult de corectat? îl întreabă pe îndelete, pe când se cufunda-n fotelul moale.

Din nișă, el tocmai ieșise cu tava mică de argint pe care aducea o ceașcă aburindă. O puse lângă musafiră, în colțul stâng al mesei scunde. După aceea își aprinse o țigară.

– Pentru că eu, Claudiu Van, sunt croitor de cărți, spuse, învăluindu-se în fum, văd manuscrisul autorului ca pe o haină ce trebuie să fie ajustată, să se muleze cât mai bine pe mintea celui care îl citește. Dacă îmi pare că e prea îngustă, adaug explicații, s-o măresc; dacă e, dimpotrivă, prea lăleie, o strâmttez și tai pasajele în plus.

– Și cu nuvela mea ce ai făcut? se aplecă sorbind din ceașcă scriitoarea.

– Am început cu scena din final, în care, după lunga despărțire, soțul își regăsește brusc consoarta și, la sfârșit, am introdus prima secvență, cu dispariția ei misterioasă de-acasă. La mijloc, narațiunea rămâne neatinsă, pentru că e desăvârșită, rosti el pe un ton admirativ.

– Nu se va înțelege nimic din ce se-ntâmplă! protestă doamna tulburată.

Van îi surâse enigmatic și, luând de pe noptieră un dosar, i-l oferă ceremonios:

– Aveți aici originalul, dar și versiunea pe care v-am croit-o eu. Ea își va surprinde cititori, care au devenit din ce

în ce mai leneși, fiindcă primesc totul de-a gata. Nu-și mai bat capul să gândească. A venit timpul să îi punem la-ncercare.

Doamna se ridică îmbujorată din fotoliu. În ochii stinși i se-aprinsese o flăcăruie jucăușă.

*

Afară se lăsase noaptea și cornul lunii scânteia pe cerul rece. Motanul negru se întinsese pe covor, clipind. Claudiu Van se așeză pe scaun, lângă lampă, își luă tableta de pe masă și-o deschise. Privirea îi plană un timp pe manuscrisele primite de la mai mulți solicitanți, apoi porni spre alte nume,acompaniate de poze cu flori, cu peisaje, cu animale mici de companie ori cu figuri surâzătoare.

Pâdea ivirea unei întâlniri senzaționale care să-l scoată din rutina somnolenței, să dea un sens trezirii lui diurne. Deși se alesese cu o suită de admiratoare și dobândise o grămadă de amici virtuali, îl plictisea monotonia mesajelor cu care-l asaltau. Voiau să-i fie prieteni doar ca să îi lanseze, sperând că asocierea cu el le înlesnea intrarea-n spațiul public. Visau să fie salutați de toată lumea, electronic. Însă Claudiu Van, dintr-un exces de zel profesional, ar fi dorit să le croiască reacțiile și interesul după un alt tipar, mai insolit.

Mânat de un asemenea imbold, lansase, cu o noapte înainte, îndemnul: *Haideți să fim imprevizibili! În crisalida fiecărei vieți se pregătește zborul noutății!* Primise doar un singur like și comentariul cuiva care semnase Flavia Cus. Nu îi solicita nicio favoare, doar preciza c-ar fi-n posesia unei scrieri care nu se lăsa croită.

„O îngâmfată!”, se strâmbă, dar, incitat de provocare, dori să afle ceva despre străină.

Descoperi că nu avea postări pe Facebook și nu-și făcuse vreun site, dădu însă de-o poză misterioasă cu o egretă răsărind din ceață, lângă o siluetă și mai vagă, surprinsă din profil. Mai căută fără succes pe Google, sperând s-o identifice prin alții, dar nu găsi nicio relație.

„Se recomandă sub un nume fals, cum fac atâția”, își spuse, dând din umeri.

Sorbi cafeaua rece din ceașca de pe masă, se ridică să își aprindă o țigară și începu să se învârtă prin odaie, semn că-și punea ordine-n gânduri. După un ceas se-ntoarse la tabletă și adresa necunoscutei un mesaj în care se arăta interesat de textul „imuabil” și o ruga să i-l trimită electronic. Ea era chiar atunci online, fiindcă răspunsul apăru instantaneu:

Crezi că ești pregătit pentru o experiență radicală?

Van se-ncruntă. Străina îl invita la jocul de-a șoarecele și pisica. Totuși îi replică îmbățosat:

Sunt gata de orice!

Textul pe care îl dețin nu are cum să fie expediat pe e-mail și nici prin poștă. Ți-l înmănez la fața locului, dacă îl vrei, sosi reacția imediată.

„Iată-mă agățat!”, exclamă neplăcut surprins.

Motanul negru se trezise și, descriind o curbă-n aer, ateriză grațios pe colțul mesei, gata să-și bage capul sub brațul lui Claudiu Van, însă acesta se îndreptă spre geam. Pe tabla nopții zări îngrămădirea de stele pâlbind ca niște fraze albe și se gândi la misteriosul lor mesaj, pe care, încă din copilărie, visase să îl poată descifra. Treptat, lucirile

de-afară îi desfăcură nodul enervării. Se așează la masă și scrise mai destins:

Unde și când să vin ca să văd textul?

Pe malul lacului din parcul de vizavi de librăria S, după ce trece miezul zilei. Pot fi recunoscută după fularul roșu.

El se zbârli din nou. Ar fi dorit s-o întâlnească într-un birou sau, și mai bine, într-o bibliotecă (unde-ar fi dat și textul la copiat), dar nicidecum în aer liber și într-un interval atât de lax. Ceru cam înțepat noi precizări, dar nu primi niciun răspuns.

„O las mai bine baltă”, își spuse prost dispus și se trânti în pat, învins de somn.

ÎNTÂLNIREA

Pletele sălciilor de aur care se legănau pe lac, sub boarea vântului subțire, îi liniștiră straniu pașii. Pe când înainta pe-aleea răcoroasă, stârnind foșnirea frunzelor căzute, simți cum îl cuprinde lenea. Poate fiindcă de ani buni nu mai intrase într-un parc decât ca să îl traverseze, în drumul lui spre edituri.

Se așează pe bancă, lângă apă. Își puse grijuliu alături servieta maronie și respiră adânc aerul toamnei. Tocmai predase la redacție mai multe texte „recondiționate” și își primise onorariul, fapt care îi sporea starea de bine. Și-apoi, ca niciodată, își luase un răgaz.

Spera în amânarea întâlnirii, de care-și amintise în ultimul moment. Pe când își plimba ochii pe luciul

dup-amiezii, zări pe malul celălalt o siluetă îmbrăcată-n negru care se apleca mlădie spre rațele din apă. Fularul roșu îi sălta pe umeri.

O luă din loc ținându-se stingher de toarta fermă a servietei. Se așteptase totuși să fie el întâmpinat ca musafir, fie și într-un parc, iar în acel moment i se păru penibil să-i fluture din mână. Oricum nu l-ar fi deslușit printre atâtea aripi care se-ngrămădeau în jurul ei. Poate nici nu-i trecea prin minte, nealegând o zi anume, că el venise, în sfârșit. Se hotărî să înconjoare lacul.

Pe când se apropia, văzu că tânăra se ghemuise lângă o lebedă care îi ciugulea din palmă. Când îl simți deodată-n preajmă, pasărea coborî iute în apă și se îndepărtă plutind.

– De ce-ai speriat-o? se-ncruntă necunoscuta, fără să-și mute privirea de pe lac.

Se ridică apoi agilă, își luă din iarba arsă geanta și, după ce își înnodă fularul roșu, catadicsi să se întoarcă.

Van, care-și pregătise o introducere protocolară, amuți. Străina, într-o haină tuciurie, mulată pe un trup fără cusur, în pantalonii strâmți, din piele neagră, ce-i accentuau zveltețea și muzica mișcării, îl măsură, la rândul ei, din cap până-n picioare, cu un surâs provocator. Părul șaten dădea o strălucire captivantă tenului palid și ochilor adânci, cu irizări violete.

– Ai și-nceput să mă citești? îl iscodi, pe-un ton felin.

– Ar trebui să mă prezint, rosti el încurcat.

– Știu cine ești, replică ea, privindu-l printre gene. Claudiu Van, faimosul croitor de texte, celibatarul insomniac care disprețuiește autorii.

Cum el tăcea, ea continuă cu-aceiași glas catifelat:

– Văd c-ai dedus, după fularul roșu, că eu sunt cea care te-a scos din casă.

– Ești Flavia Cus, murmură el ca pentru sine.

– Hai să mai facem câțiva pași, că amorțim pe loc, îl zori ea, luând-o mai sprinten pe alee.

Van o porni în urma ei, supus. Nu se simțise niciodată atât de timorat. Se preschimba în șoarecele ei, precum anticipase. Flavia se-oprise lângă plopul cu frunze de lumină și îl fotografia cu telefonul ei mobil. Se răsuci, o vreme, în jurul trunchiului, să-l prindă din mai multe unghiuri. Razele, furișate printre ramuri, îi scăpărau în păr. Tocmai când termina cu pomul, un pescăruș cu ciocul galben îi captă și mai mult atenția.

– De ce-ai nevoie de atâtea poze? vru el să afle mai târziu.

Ea se întoarse imediat și începu să-i fure chipul cu mobilul. În aer cobora pe nesimțite seara și parcul căpăta vagi nuanțe de albastru.

– Vrei să mă poți cunoaște prin imagini? insistă Van neliniștit.

– Ce urmăresc, răspunse ea, cu gravitate, e să observ cum mă reflect în ochii tăi și cum mă șterg apoi din ei, de parcă n-aș fi fost aici vreodată.

– Tu ești de neuitat, n-ai să dispari, se pomeni spunând fără să vrea.

– Așa îți pare la-nceput, șopti umbrită de tristețe.

– Iată remarca pe care-ar face-o doar o romancieră, sesiză Van îngândurat.

Pe neașteptate, ea îl luă de braț. Gestul îl străbătu ca un curent electric și-un val de fierbințeală i se sui în cap. Flavia-i simțise tresărirea și tremurul din umăr, dar nu îi comentă reacția. Umblară împreună un timp, fără cuvinte.

– Într-adevăr, admise ea, când tocmai se-ndreptau către ieșire, al meu e textul ce nu se va lăsa schimbat.

– E o ficțiune?

– N-am inventat nimic, doar am transcris un fapt care părea ireversibil, replică Flavia cu glasul hotărât, scoțând din geantă un caiet. Poftim, ți-l dau ca să verifici. Nu poți să scoți niciun pasaj.

Van luă caietul cu coperti întunecate și îl deschise la-ntâmplare. Zări pe foile atinse de-annoptare un scris de mână cu creionul. Vira când sus, când jos, ca ritmul unei inimi, surprins pe monitor.

– Am să îl xerox, conchise el emoționat și așeză cu grijă caietul în servietă. Când trebuie să ți-l înapoiez?

Ea scutură din umeri:

– Niciodată. Ți-l dau de tot.

– Cum așa?

– N-aș vrea să îi mai fiu captivă. Tu mă eliberezi de el, dacă îl iei.

– Intenționezi să-l publici? o cercetă stăruitor.

– Nu. Nicidecum. După ce îl citești, poți să-l distrugi.

– N-ai fi curioasă totuși să afli și părerea mea, după lectură?

– Nu, râse ea și o zbughi prin întuneric.

MIRAJUL DESPĂRȚIRII

După ce rătăcise năuc pe străzi, Claudiu Van ajunsese-acasă, tocmai când se crăpa de ziuă. Deși de ore-ntregi nici nu mâncase și nu băuse chiar nimic, mintea-i fierbea, ca după o beție. După ce-și puse pardesiul în cuier, se apucă să facă ordine-n odaie. Strânse întâi dosarele de pe podea, le stivui în teancuri și le găsi un loc pe raftul de la mijloc. Își luă hainele aruncate pe fotel și le-așeză cu grijă în dulap. După aceea schimbă și așternutul cu cearșafuri noi. Motanul, deranjat din somn, sări de pe fotel și se încolăci sub masă.

Când vraștea dispăru și praful de pe mobile fu șters, bărbatul scoase din servietă caietul și-l aduse pe noptieră. Apoi se îndreptă cu fața la oglindă. Pe chipul lui parcă trecuse o furtună, se-ntunecase la obraz și totuși pielea strălucea. Ochii înguști, cu raze alunii, se cercetau cu încordare.

Ieșise doar câteva ceasuri din lumea fantasmelor de pe ecran. Spațiul virtual îi oferise iluzia puterii de a-i controla pe debutanți, însă și ei erau desprinși de realitate. Se retrăgeau în cărți, ca niște insulari, trăind feriți, în predictibil. Totuși cât de tulburător era neprevăzutul de afară! Îl luase pe nepregătite, deși chiar el îl invocase, și-l răsturna pe dinăuntru.

Intră în baie, se cufundă în apa lăsată dinadins foarte fierbinte, închise ochii, încercă să se destindă. Sub pleoape pâlparea luciri din părul castaniu, zvâcniri de aripi și în auz sună trist glasul care spunea: „Așa e la-nceput.” Simți strânsura mâinii ei pe braț, ca o arsură. Reluă cu